

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában megjelentek, s minden híresek könyv-áránál, Pesten: Lampel Róbert-nél, Budán: Nagel és Wischán-nál kaphatók:

HITREGETAN.

Az egyiptomiak, phoenicziak, perzsák rómaiak és görögök hitregeje. Iskola és magánhasználatra írta

BÁTTSZÉKI LAJOS.

20 fametszvényvel. Nyolczedret. (189 lap.) Borítékba fűzve 80 kr.

ÉLETISKOLA.

Gyöngy-mondatok, arany igazságot s bel- és külföldi remekírók munkáiból. (Irodalmi kincstár XI-XII.)

Két kötet. (16-rét. I 192 lap. II 208 lap.) Borítékba fűzve egy-egy kötet 70 kr. Diszkussióban 1 forint ausztriai értékben.

CSÖDÜLET.

A nagy-kőrösi superintendencialis tanítóképző-intézetben a zene- és ének-tanári állomás üresedésére jövő, arra emennyel pályázatot hirdetnek.

1-ór. A tanár évi fizetése 500 ft. o.
2-ór. A tanítóképző-intézet három osztályában tanuló ifjaknak köteles hetenkint 12 órát adni, orgonázás, zongorázás- és éneklésben, elméletileg és gyakorlatilag.

3-ór. Önként vállalkozó ifjaknak egyúttal köteles adni hetenkint 4 órát éneklés- és zongorázásban, mely tanítását az ifjaktól zenéért 10 ft., éneklésért 5 ft. nyer a tanár.

Ezen állomás elnyerhetéseért minden protestans vallású zene- és éneklésben jártas egyén folyamodhatik; köteles levén erkölcsi magaviseletét és képességét, tanúsító oklevelekkel ellátott folyomódványát a helybeli első lelkesi hivatalhoz, folyó évi szeptember 1-ő napjáig beküldeni.
Kelt Nagy-Kőrösnél 1864. július 16-án tartott ülésből.

A nagy-kőrösi reformált egyháztanács. 723 (1-3)

1864-ik évi szeptember 1-én
második sorshuzása

a legújabb ceszári királyi ausztriai
1864-ik évi
állam-kölcsonnek.

E kölcsön-sorsjegyek eladása az összes államokban törvényesen meg van engedve.
A kölcsön főnyereményei: 20-szor 250,000, 10-szor 220,000, 30-szor 200,000, 81-szer 150,000, 20-szor 50,000, 20-szor 25,000, 121-szer 20,000, 90-szer 15,000, 171-szer 10,000, 352-szer 5000, 432-szer 2000, 783-szor 1000, 1350-szor 500, 5540-szor 4000; továbbá kisebb nyeremények, ugymint: 200, 195, 190, 185, 180, 175, 170, 165, 160, 155, 150, 145, 140 forint.

A kötelezvények mindegyikének feltételül leírás is 135 forintot kell nyernie. Évenként 5 huzás történik, ugymint: szeptember 1-én, december 1-én, mártius 1-én, aprilis 1-én és június 1-én. Eredeti sorsjegyek a fennírt huzásokra a legújabb árért adtnak el.

Egy sorsjegy ára egy huzásra 3 forint. Hat sorsjegy összesen csak 15 forint. Játéktervek és sorshuzási listromok ingyen szolgáltatnak ki.

Videki levelel megrendelések, a pénzösszeg beküldése mellett, pontosan és gyorsan teljesíttetnek. E tárgyban bérmentes levelet elfogad. 709 (5-8)

Schrimpf Jean,
bankár mainál Frankfurtban.

POPP fogorvos urnak.

Ónaker Anatherin-szájgyógyvizét megvizsgáltam, s ajánlatom mellett kaptam. — Bécs 1857.

Oppolzer tanár,
a bécsi cs. k. orvosi kar tanára,
490 8-12 k. szász udv. tan. stb.

SIMONYI FÉNYIRDAI

váci-utczában 1-ső szám alatt

(előbbi helyén)

és saját házában al-Dunator 31. sz. a.,

tökéletesen felszerelve, s minden igénynek megfelelő kénelemmel ellátva, utóbbi helyütt egy nagy fölvetélt teremmel, két terrasszal, hol emelől egy időben több rendbeli fölvetélt történhetik, a t. cz. közönség szolgálatára megnyitották. Köztudomásra alulírt építeték 1856-ban az első fényirdat Budapesten, mely 1860-ban ezüstszünetben átálkította s megnagyobbítva, majd az évi január 12-ki tűzvész után újra építve lón. Debreczeni fényirdája alulírtak (Farkas ur házában) egy év előtt szintén személyes vezetése alatt alakították át. Az 1855-iki párisi s 1862-iki londoni világtárlatot, ugy legközelebb a bécsi fényképészeti kiállítást is szorgalmasan tanulmányozva, saját házában több évi tapasztalatait használta föl, s rég ápitott kedvező tervét valósítá meg. E helyiség tetős, hol minden működést a legcsekélyebb részletelig személyesen vezetend; különösen s jelesül az árak csekélységéül fogva is bátorodik a t. cz. közönség figyelmébe a pártfogásá ajánlani, kezeskedvén egyszermind pontos s kielégítő szolgáltatrol.

Árak Pesten, váci-utca 1-ső szám alatt.

Előb fölvetél: 12 látjegyalaku fénykép 6 ft. — Egy középnapyságu 6 ft. — Egy nagy kép 15 ft.

Árak Pesten, saját házában, al-Dunator 31. szám alatt.

Előb fölvetél: 12 látjegyalaku fénykép 4 ft. — Egy középnapyságu 4 ft. — Egy nagy kép 12 ft.

Árak Debreczenben Farkas Ferencz ur házában.

Előb fölvetél: 12 látjegyalaku fénykép 4 ft. — Egy középnapyságu 4 ft. — Egy nagy kép 12 ft.

Másod példányok mind a három helyiségben a következő áron készíttetnek: látjegyalaku fénykép 4 ft. — Középnapyságu 1 ft. — Nagy kép 3 ft.

Csoporthozatok, bár a legnagyobbak is, lehető jutványon szolgáltatnak. A más képekre a régi árak maradnak meg, s munkában levő fényiratok az új árak szerint fiztetnek. — Pest, július 5-én 1864.

Simonyi Antal.

ADLER L.

pénzváltó-irodája

a kereskedelmi testület (Lloyd) épületében

Pesten, Dorottya-utca 14-ik sz. a.

ajánlja az oly kedvelté vált

sorsjegy-társaságokat,

melyek azon előnnyel bírnak, hogy az évnegyedenként történendő 25 csekély részlet-befizetés, a legnagyobb nyeremény-valószínűségére ad kifizést.

Ezennel négy társaságot alapítok, s pedig:

- Az A) társaság, mely 20 személyből áll, 20 darab hitelsorsjegyre játszik, egy-egy részletfizetés 8 ft.;
B) társaság, mely 18 személyből áll, 19 db. osztr. sorsjegyre játszik, évenkénti 34 huzással, a részletfizetés egy-egy sorsjegy után 4 ft.; 1 legújabb „Rudolf” sorsjegy ráadásával.
C) társaság, mely 20 személyből áll, 20 db. 1864-iki 50 ftos sorsjegyre játszik, részletfizetés 3 ft.;
D) társaság, mely 10 személyből áll, 10 db. 1860-iki 100 ftos sorsjegyre játszik, részletfizetés 6 ft.

Sürgetes felszólítás következtében alakított továbbá egy új társaságot E) mely 20 személyből áll 20 darab 1864-ki egész sorsjegyre, havonként 5 ft.-jával 25 részlet fizetéssel.

Az e társaságokban résztvevők az illető részletfizetési ívekben bejegyzett sorsjegyekre közösen játszanak; a nyeremények, miután a kihuzott sorsjegy egy újabb helyettesítetik, a résztvevők közt egyaránt osztatnak fel, s a részletfizetések letétele után, a résztvevők közt egyaránt osztatnak fel, s a részletek felosztását illetőleg, ezen eljárás — a sorsjegyek különössége miatt nem alkalmazható, mely esetben a sorsjegyek eladtván, a bejött pénzérték a résztvevők közt egyenlő arányban fog felosztani.

Bélyegilleték: az A-nál 1 ft. 30 kr., a B-és C-nél 68 kr., a D-és E-nél 99 kr. egyszermindenkorra.

Részletfizetések. 15 forint havonként: A) 1 hitel-, 1/2 rész 1860-iki, 1 Salm-sorsjegy, — B) 1 Salm-, 1 Clary-, 1 Pálffy-, 1 Genois-, 1 budai, 1 100 ftos 1861-iki, 1 Keglevich-sorsjegy, — C) 1/2 rész 1860-iki, 1/2 rész 1839-iki, 1 Pálffy-, 1 budai, 1 Waldstein-sorsjegy, — D) 1 hitel-, 1 Waldstein-, 1 Keglevich-, 1 Como-, 1 trieszti 50 ftos, 1 Windischgrätz-sorsjegy, — E) 1 hitelintézeti, 1 trieszti 100 ftos, 1 budai sorsjegy, — F) 1 1860-iki 100 ftos, 1 1864-iki 1 Clary-, 1 Waldstein-, 1 Keglevich-sorsjegy, — G) 1/2 1839-iki, 1864-iki 50 ftos, 1 Eszterházy-, 1 Pálffy-sorsjegy, — 10 forint havonként: A) 1/2 1860-iki, 1 Salm-, 1 Pálffy-, 1 Keglevich-sorsjegy, — B) 1 1864-iki 50 ftos, 1/2 rész 1839-iki, 1 budai, 1 Keglevich-sorsjegy, — C) 1 Salm-, 1 Pálffy-, 1 Clary-, 1 budai, 1 Genois-, 1 Waldstein-sorsjegy, — D) 1 hitelintézeti, 1 budai, 1 Keglevich-sorsjegy, — E) 1/2 1860-iki, 1864-iki 50 ftos, 1 budai sorsjegy, — F) 1 Eszterházy-, 1 1864-iki 50 ftos, 1 budai sorsjegy, — G) 1 1864-iki 50 ftos, 1 trieszti 50 ftos, 1 Salm-, 1 budai, 1 Keglevich-sorsjegy.

Igérvények. 1 egész 1864. sorsjegy 2 ft. 50 kr., — 1 fél sorsjegy 2 ft., — 1 Pálffy-sorsjegy 2 ft. 50 kr. — Bélyegdíj 50 kr.

Bevásárlása s eladása mindennemű értékpapiroknak s pénz-nyelveknek, előlegezések, sorsjegyek s állampapirok, incasso s megbízások stb.

Videki levelel megrendelések titoktartás mellett gyorsan s pontosan teljesíttetnek. 692 (4-52)

923 hold földbirtok,
Pestmegyében, Abony közszeg határában, a városban szép lakóházzal, reguleval, instructio- és vetéssel, vagy a két utóbbi nélkül is, szabad kőből eladó. Bővebb értesítést szerezhetni Abonyban A. B. alatt czimzett bérmentes levelek által. 726 (1)

Régi pénzeket

és mindennemű régiségeket, drágakövet, gyöngyöt, szineskővet, aranyat, ezüstöt, asványokat vesz és cserél a legmagasb áron. 725 (1-4)

Régiségek és természetiek
irodája,

Dorottya-utca 11-ik sz. a. Pesten,
a Lloydnak átellenében,

hol egy nagy választékú raktár mindennemű régiségek, régi pénzek, gombok, óvek és mentekötők által legelőbb áron, ugy-szintén egy nagy raktár asványok, kék, bogarak, madarbőrök, tojások, ővegek is találhatók.

GROSZMANN,

tudor,

szem- és fül-orvos,

tízennyolc évi orvosi gyakorlatának tapasztalatai és legkitűnőbb európai tanárok utasításai szerint gyógyít. Rendelési órái a József-terti 11-ik számú Grosz-házban, minden hétköznapon delelőtől 11 óráig, és delután 2 óráig 4-ig. — Szegények számára ingyen minden vasárnap a delelőtől órában. 689 (6-6)

Haszonbéri hirdmény.

6188. Szab. kir. Debreczen város tanácsa részéről közhírré tétetik, hogy a nagymélt. magyar kir. helytartó-tanács által a város részére engedélyezett kövezeti, vasszedési, mint szintén a régebbi idő óta élvezett piaci árulási, helypesszedési jog, a folyó évi november 1-ő napjától számítandó három egymásután következő évre, és így 1867-ik év október utolsó napjáig a város-ház nagy tanács-terében jövő augusztus hó 22-ik napján, a delelőtől órában tartandó nyilvános árverésen a városi számvetéségül, illetőleg számvetési hivatalban, addig is bármikor megköszinhető előleges feltételek szerint és értelmében haszonbérbe fog kiadatik, mely kiűzött árverési hatánapra a bérleti kívánók magukat elegetendő bantpénzzel ellátva, — ezennel meghivatnak — Debreczen 1864., július 21.

718 (2-3) A városi tanács.

ÁMOR ÉS HYMEN

A szerelem és házasság

lelátványozott titkai.

Nélkülözhetlen

tanácsadó szerelmeseik, jegyesek és új házaspárok számára.

Ára képes borítékba fűzve 50 kr., postán bérmentve 60 kr.

Kapható minden hazai könyv-áránál. 719 (2-3)

Jelentés.

Alulírottak nagy szerencsével jelenthetik az illető t. cz. szülőknak, gyámnak és nevelés-barátainak, hogy a Losoncson eddig fennállott 6-oszt. ág. hit. egyesült protestans gymnasium megszünven, a nógárdi ág. hitv. esp. részről részül fólvó évi szeptember 1-én egy táptintézetl ellátott

IV osztályu gymnasium

fog megnyitatt. 728 (1-3)

Kelt Losonczen, 1864. évi augusztus 1-én.

SZTEHLO ANDRÁS m. p.,
nógárdmegyei ev. esperes.

Előfizetési feltételek 1864-dik évre: —
A Vasárnapi Újság és Politkai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. Fél évre 5 ft.
Csupán Vasárnapi Újság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politkai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Újság és Politkai Ujdonságokak illelőleg, 1863. november 1-től kezdve: Egy négyeszer hasábozott petit sor ára, vagy annak helye, egyszeri ígatásnál 10 kr.; háromsor- vagy többszöri ígatásnál csak 7 kr. számítatik. — Különbözű négyes-kindó-hivatalnak számára hirdetések: Hamburg és Altonában: Haasenstein és Vogler. — M. Frankfurtban: Otto Mollier és Jaeger könyvkereskedése; Bécsben: Oppelk Alajos. — és Pesten: a keretseg-gazdaságtól Józsefúr, 14. sz. a. Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 ukr.

Mátyus István.

(1725 — 1795.)

Nehány nap mulva utnak indulnak „a magyar orvosok és természetvizsgálók,” hogy Erdély vendégszerető városában, Marosvásárhelyen vándor gyűléseket megtartsák. Sokan készülnek ez utra a két magyar haza különböző vidékeiről s igen kedvező jelnek vehető, hogy a kölcsönös ismerkedési, eszmeeszerelési vágy mellett, a természettudományok iránti szeretet a legkülönbözőbb osztályok körében oly élelken nyilatkozik. Reméljük, hogy a gyűlésről is nem sokára a legkedvezőbb eredményeket fogjuk közzétehetni. — Addig is felhasználjuk ez alkalmat, hogy az olvasóközönseget általában, s a marosvásárhelyi gyűlés tagjait különösen egy férfiu érdemeire figyelmeztessük, a ki méltán nevezhető egyik „első magyar orvosnak és természetvizsgálónak” (tudományos értelemben), s a ki igen mostoha körülmények között és a hazai nyelv fejletlen időszakában bátor uttoró volt azon a téren, melyen a mai nemzedék természetkedvelő tagjai ahhoz képest hasonlíthatatlan könnyúséggel haladnak. Fölvett tárgyunk érdekét még neveli azon körülmény, hogy a bugzó természetűdők, kinek emléket e sorokban megújítjuk, épen azon helyen élte napjait s munkálodott, a mely épen napjainkban választatot természettudásaink gyűllehivévé, t. i. Marosvásárhelyen.

A férfiu, a kiről beszélünk, Mátyus István volt. Hogy érdemeit jobban méltányolhassuk, vissza kell mennünk gondolatunkkal a mult századig, s az ennek vége felé élt orvosok között megtaláljuk Küküllő és Marossszék akkori rendes megyei orvosát, Mátyus Istvánt. De míg a többiek nevét elsodrú az enyészhet, addig Mátyus emléket megörzvé egy, még napjainkban is becses nagy irodalmi műve, a magyar nyelven első „diätetika,” melynek megírására akadályt nem ismerő hazafisága és kitartó tudomány-szeretete egyaránt ösztönzvé. Lelke tüzével gyújtá ez áldozatot, s

letevé azt a haza oltására azon időben, II. József cesászár idejében, midőn a magyar nyelvnek oly sokan szerették volna meghúzni halálharangját.

A könyvnek, melyben lelki kincseit hagyta örökül nemzetének, egész terjedelmében következő címe van:

„O és Új Diätetika, az az: az életnek és egészségnek fentartására és gyógygatására, Istenólt adatot nevezetesebb Természeti eszközöknek a szerint való elszámálása, a mint azokra reá kaptak, és eleitől

gálhasson, Mátyus István M. D. Ns. Küküllő és Marossszékbeli egyesült Vármegyének R. Physicusa.” (Pozsony 1787 — 1795.)

E hosszú cím egyezsmind kimutatja némileg a nagy munka tartalmát s irányát. A munka folyamában olvassuk továbbá:

„Czélom az egész munkában, Feleimnek e részben lehető építése volt. Melyre nézve a természet nyomdokain a józan okosságnak, és a cselekedetbeli történetek világánál mindentűt úgy igyekeztem jární, hogy mind a közönséges életnek könnyítésére, mind az elmének gyönyörködtetésére szolgálhassak.”

Egy másik helyen így szól:

„Hiszem, hogy olyan tudós emberek kezén is fog megfordulni ezen könyvem, kik örömmest kívánák a kutfejekre vizsgálamenni, sőt tölem, ezekben első magyar írótól minden jussal is megkívánják.”

A terjedelmes mű tartalmának részletes előadása nem tartozik feladatunk közé s elég legyen itt megemlíteni, hogy a 212 nagy 8-adretű ívre terjedő munka hat kötetből áll, melyeknek nyomtatásához marosvásárhelyi lakából küldötte Mátyus István 1787-től 1795-ig Pozsonyba a tisztázott kéziratot.

Minden egyes kötet külön ajánlattal van ellátva s ma sem lesz érdektelen tudni azon lelkes Maecenások és honleányok neveit, kik akkori irodalmunk hiányát átlátván; nemes keblűleg gyamolíták a tudomány fáradsáttal bajnokát műve kiadásában.

Az I-ő kötetet ajánlotta szőszertint: „N: M: R: Sz: B: Gr: Széki Telesi József Ur, Cs: Kir: Felsőg arany kulcos hívének, a Természet Örvényei mélysegeit bátran megvizsgáló ritka búvárának.”

A II-dik kötetet: „M L: Báró és Gr: Haddi Wessellényi Kata Rhédié Zsigmond Gr: Ur Özvegyének, hazája, felebarátja, és más sok ügyefogyottak javát munkálkodó kegyes Matróának.”

MÁTYUS ISTVÁN.

folgya mind ez ideig vélek éltek az emberek. — Melyben Hat darabokra intézve sok ide tartozó régi szokásokkal s jeles történetekkel megvilágosította s egyezsmind a Természettnek szenteséges helyeire is a maga feleinek a jeget megtörtte, úgy hogy részben e munka Természet Históriaja gyanánt szol-

A IV-dik kötetet : „M. Gr. Királyfalvi Róth Johanna Urasszony, Gr. Széki Teleki József Ur kedves élete párjának.“
Az V. és VI-dik kötetet : „Tek: Fábián Zsuzsánna, nehai Tek: Nzetes Sándor János ur gyászos özvegyének.“
Az ide emlékelv arczkép Mátyus Istvánt 60 éves korában tünteti fel az akkor divatos viselettel. De bár fejét paróka fedé s idegen ruha takarta testét, keblében nemzete művelődéséért buzgó szív s erős akarat élt, melyet hálásan kell elismernünk napjainkban is.
Elmondott adataink csak vázlatosak, de nézetünk szerint nem volna hálátlan feladat, sőt igen alkalomszerűnek tartanók, ha Marosvásárhelyen valaki akadna, ki e férfiu érdemeit tüzetesen figyelmére méltatná.

Emlékfüzér Márton István szobrára.*)

I.
Rózsa-e vagy tövis a dicsőség utja?
Am kérdézzék az önző kis lelkek.
Ki a nehéz pályát dicsőn végig futja :
Nyomdokain, szobrokat emelhet.
Hol a győnye csügged, panaszkodik, fárad ;
Bus jelenben, nem néz szembé jövőre :
A derék, csak enyhül tekint az árnyat,
Egő vágygyal lép, küzd, tör előre.
S legyen tövis az ut, hol áthalad :
Létördeli . . . csak a rózsza marad !
Eljön az esti szél, a hir dalos szele,
Mi csak akkor ébred, ha hül a lég.
Kinek lelke lánggal, erővel volt tele :
Akkor lesz nagy, ha szive már nem ég.
Eljön az esti szél, s a rózsalevelet
Elsodorja . . . ott meg fog állni :
Hol egy sir domborul a nemes sziv felett,
Ki tett míg élt : s most valók álmai.
S ne legyen bár e halmon semmi jel :
Koszoruját e hantra tűzi fel.
Előtünk a vágyak csillogó lidérce
A kinceken, a trónokon lépdél.
A törpe azt hiszi, hogy a világ nézze —
Gazdag vagyon, nagy hatalom, fény kell !
De az emlékezet nem így jön utánunk,
Sírhalomról, sírhalomra lép föl.
S a nagygnak, ki talán meg élt meg se látnunk
Halhatlan hirt, nevet hoz az égből.
Igy éri meg a hű emlékezet,
Ki azért élt, halt, mit szépen kezdett.
A lélek nemcsak az anyagot életi :
Magának is van saját élete.
S am édesek a gond, s munka közt élvei
Ha egy-egy szép tettet bevégeze :
Gyönyörnél több — az idő maga az érezt
Ha a világ elmuló varázsa
Nem fátályozta be azt a szebb életet,
Mi erőt ad a halhatlanságra.
. . . S mi a győngyebb lelken hín álom :
Uj ég derül a halhatlanságon.
Oh! ki úgy tekint a lelket mint bányát,
S a gyémántért leszál fenekére :
Kevés a dicsőség, mit kincs, s borostyán ad
Az örömhöz, mi e munka bére.
Látni az ifju sziv, a szépet mint lángot :
Ellesni a lélek gondolatit ;
Örök oltártűzet gyujtani e lángból ;
Nevelni a szent ügy bajnokait . . .
Szép hivatás! mit a ki betölthet :
Uj édené alkotja a földet.
II.
Az ifju-ág disze, fénye a hazának.
E virághoz kell a legjobb kertész.
Ki a nemes törzsbe beoltja az ágat :
Az az érdemkoszorus bős, művészt!
Hol nagy a küzdelem kevés a jutalom :
Nehéz, de szép a tanári pálya.
Arany a bér . . . de mit a teher sulya nyom,
S magásra né — tanáré a pálma,
S ha mások a gyümölcsöt szakítják :
Tanáré a legezbb emlékvirág.
*) E szobor ünnepélyes leleplezése s felállításza ma, aug. 14-én megy véghez a pápai ref. iskola teremében.

Pápa, Pápa! oly sok drága emlékezet
Köti lelkek szép, nagy iskoládoz.
Mi beáryalt, már nem látom a felleget,
Csak a sugárt, mi beszívárányoz.
Itt voltam én egykor növendék és tanár :
Mit adhatnék hálám zálogául?
Egy dalt, egy dalt, miként a költőzö madár,
Ha elrepül a virágos ágról.
S bár merre száll, csak tavaszra vágyik :
Tedd most dallá ifjuságom álmit.
S kiért zengjen a dal? azért ki legnagyobb,
Kinek neve ez iskolával egy!
Ki nyomdokin oly szép emlékeket hagyott,
Hogy az is nagy, ki nyomdokába megy.
Az ifjuság szive, volt a drága bánya,
Hol oly kincset hagyott e hazának;
Hogy a dicsőségnek aranyos sugára
Szobrán soha nyugvóra nem szállhat.
Mig él neve: éljen ez intézet
Mit emlékül hagyott nemzetének.

Márton István! van-e ki e nevet hallá,
S a pápai iskolára gondol :
S néma érzelmé is nem lesz egy-egy dallá
Szobra előtt, mit véz le nem rombol?
A nagy mű talpkövén, mit nagy lelke tett le,
Mi halála után egyre épül.
Nem lesz-e virágzó intézetnek tele :
Ha áldozunk e névnek emlékül.
Oh! ki így élt, ki így szép oázis ére :
Lengjen szobrán — emlékünk füzére!
Cséplő Sándor.

Egy birodalom végóráiból.

(Párisi kép az 1848 évből.)
(Folytatás.)

Az ingadozó kormány meg is bukott.
Már kő után omlott a Louis-Philippismus
épületéből, mely a romlottság piszkos vakolatával bevonva.
Lamoricière és Barrot reform-politikát
hirdető szavai a pusztában hangzottak el, s
nem voltak képek a forradalom rohanó
áryát föltartoztatni; habár eleinte semmi
akadályt nem gördítettek a közvetítők ut-
jába, kiknek miniszterkedése nem tartott
tovább egy óránál. Megnyitlak ugyan el-
tűk a torlaszok zarái, de minden barriká-
nál magasabb-magasabb fokban ki volt fejlő-
dő a forradalmi hangulat. Az első barriká-
dot a medvesüveggyel sűrű vegyületben
védő zubbonyosok kiálták : „Le Bugeaud-
val!“ A második barrikád védői : „Le Gui-
zotval!“ A harmadiknál már : „Le Thiersrel!“
s a negyediknél : „Le Lajos Fülöppel!“ hang-
zott.
Hogy „Éljen a köztársaság!“ még nem
mondták hangosan, s bár a Boulevardon
Barrot alkotmányhirdető szavai még tetek
némi hatást, de a Sz. Denis kapunál már siker
nélkül hangzottak el. Itt egy iszonyu
torlasz emelkedett, melynek sánczain vörös
zászló lobogott. E barrikád védői a szabad-
elvü szónok szavaira már nagyon érthető
feleletet adtak, mert alig hogy beszélni
kezdett, fegyvert fogtak rá, s mint tenger-
moraj hangzott a fölkialás : „Le Lajos
Fülöppel! A Tuileriákhoz! A Tuileriákhoz!“
s a béke hirdetőit fenyegető néptömeg hul-
lámozta körül. Vállalatuk nem sikerült.
Vissza kellett fordulniok, s a de la Paia-
utczában Odilon Barrot kimerülve tért laká-
sára, hol barátait összegyülvé találta. Ezek
közt vala Garnier-Pagés is, ki az érkezöt e
szavakkal fogadta : „Gyorsan kellene halad-
nunk, hogy a körülmények meg ne előz-
nek bennünket. Ma önnön volt a sor, holnap
rajtam s társaimon lesz, holnapután Ledru-
Rollinon.“ S ez utóbbi néhány orleanista
követvel, a Bourbonok termében épen ez
órában nyilatkozották ki, hogy „Vésztetni
való idő nincs! Ha egy óra alatt a kis-
koru párisi gróf részére a király leköszö-
nését ki nem hirdetik, a nép a Tuileriákba

tör, a kamarát szétugratja, s teljes lesz a
forradalom.“
Tehát még ekkor a köztársasági párt
egyik legelőkelőbb vezére, a király leköszö-
nésén kívül egyebet nem kívánt. A Barrot-
nál összegyült párt többsége e végletől
tudni sem akart, s a mint a házi ur kissé
megpihent, barátai sürgetésének engedve
elindult, hogy magát a belügyminiszteriumba
iktattassa. Oly emberek, mint Barrot, a mi-
niszterség ingerének nem tudnak ellenállni,
s miután Lajos Fülöp minisztere nem le-
hett, mint tudva van, Bonaparte Lajos mi-
nisztere iparkodott lenni.
Midőn délre oda érkezett, látta, hogy
Lajos Fülöp trónon maradásra már lehet-
len. De nem lehetett volna-e még ekkor
fegyveres hatalommal a forradalom törek-
véseit s erejét megtörni? oly kérdés, melyre
a körülményeket ismerő tekintélyes férfiak
is sokszor igennel felelnek. A fölkelés, mint
mondják, győzelmét az ősz fejedelem erély-
telenségének, vagy helyesebben, gyengesé-
gének köszönheti; mert Bugeaudnál minden
kézen volt, hogy a fölkelőkben a lázadás
utolsó szikráját is kioltja. Igaz, hogy Lajos
Fülöp makacssága, melylyel hatalma fenn-
tartásához ragaszkodott, már nem volt
egyéb, mint tehetetlen töprekedés, mely-
ből minden tetető, minden férfias elhatározás
hiányzott; az ősz fejedelem csak inga-
dozott, s szálamra méltó tapogatózás és
habozásból állt, mert már természeténél
fogva, oly szélsőségre, minő például a vá-
ros bombázata lett volna, ha akarja volna
sem tudta volna magát elhatározni.
De föltéve, hogy a király oly kegyetlen
lett volna, hogy a „transonain-utzai hó-
hért“ szélsőségekre ösztönözte volna is : a
körülmények oda fejlődtek, hogy a tábor-
nagymár keveset, vagy semmit sem tehe-
tetett. A nemzetőrség a reform mellett küz-
dött; s a sorkatonaság pedig a polgári őrség
ellen nem akart harcolni. A kiehézt és
kifáradt csapatokat a visszavonulási parancs
minden erélyből kivetkőztető, s nem akar-
ták többé magukat meggyőződésük ellen
eszközül fölhasználtatni.
Ehhez járult Bugeaud nagy népszerű-
lensége, mely tevékenységének nagy részén
már előre is csorbát ejtett. A sikeretlen ut-
jából visszatért tábornok, Lamoricière, nem
hallgatta el azon ellenszenvet, mely a köz-
vélemény előtt Bugeaud ellen nyilatkozott,
s melyet az nemsokára személyesen is tap-
pasztalt. Ugyanis, a mint a Rivoli-utczában
fölállított polgári őrség fölött szemlét tar-
tott, két zászlóalj fölmondta az engedelmessé-
get s a tisztek kijelenték, hogy „A nem-
zetőrség önről tudni sem akar.“
Nem! Az áradat hullamait nem lehetett
többé föltartani. E-y negyed tizenkettőkor
a Hôtel de Ville a nép kezében volt. A Szajna
mindkét kőpartján egyik fontos pont a másik
után veszett el; míg itt ott egyes csapatok
lerakták a fegyvert, s a reggel kiindult csapa-
tok a Tuileriák közvetlen közelébe vonul-
tak vissza.
Még csak a helyi őrség egyes elszánt
csapatai harcoltak itt ott makacsul; külön-
ben a hátráló hadosztályokat a roppant
néptömeg folytonosan nyomta a Vivienne-
utczán át a Palais Royal felé, a Boulevard
hosszában a Concorde-térig, a Rivoli-utczán
át a Szajna jobb partján a Tuileriákig, a
balpart mentén pedig a Bourbon palotáig.
E két utóbbi hely, nevezetesen a királyi
palota és a követele gyülesterme, körül bo-
nyolodtak mindinkább inkább e nagy napi
dráma eseményei. Közelgett az idő, mely-
ben a kitört zivatár a királyi trónt volt föl-
forgatandó, s helyébe a torlaszokon rögtön-
zött köztársaságot elfogadandó.

A tomboló viharban annyira ingadozott
már Lajos Fülöp kormányrendszerének ha-
jója, hogy környezete megérkezettnek hitte
az időt a menekülésre. Guizot is tanácsosnak
vélte elhagyni a palotát, s miniszterársánál,
Duchätelnél vonult meg; de itt nem volt
elég biztosságban. Duchätelné elszánt ol-
talma alatt, a nép haragja elől a Banque-
utczába menekült a két miniszter, míg a
következő éjen Guizot, női ruhába öltözve,
barátjójánál, Mirbel asszonynál keresett
több biztosságot ígérő menhelyet.
A szokott reggelizés idején, a királyi
családnak Párisban levő tagjai mind össze-
gyűltek a királyi palota éttermébe. Lajos
Fülöp, bár ingerült volt, koránsem gyani-
totta, hogy a családi étkezésnél most utol-
szor foglalja el az asztalt fő a Tuileriákban.
Azon halvélekedésben volt, hogy egyelőre
Thiers és Barrot képzelt népszerűségének
paizsáall rejtőzhetik; azt hitte, hogy az ellen-
zék sorából alkotott miniszterium, a trón és
a zendülés között áthághatlan srompót
képez; pedig forradalmak közt növekedve,
tudhatta s tudnia kellett volna, hogy a for-
radalom ha egyszer kitört, mily gyorsan
halad tovább. De az emberek nem akarnak
okulni. Szerintök, hogy is versenyezhetne a
tapasztalás, ez éles nyelvű és sötét tekin-
tetű aggszúz, az önaltatás kendőzött arczu
s mézajku kaczér hölgyével?
De a forradalom, e vad folyondár, nem
késik gyors közeledtet észrevehetővé, nagyon
is észrevehetővé tenni. A mint a király és esa-
ládja, szokott rendben helyét az asztal kö-
rül elfoglalni akará, hatalmas fegyverpörög-
gás ráta meg a Tuileriák ablakait. Ez azon
lövészek viszhangja volt, melylyel a Con-
corde-téren fölállított városi őrség a Made-
leine-térrel a Royale-utczán át elötölülő
népözött fogadta.
Néhány másodperc múlva földült arcz-
czal Remusat és Duvergier léptek a terembe.
A királyné a belépőkől sápadtan, s a nyug-
talanság vészjósk tekintetével kérde : „Szől-
janak, valami komoly baj történt?“ Szegény
asszony! Megszokott nézeteitől elvakítva,
nem tekintette komoly dolgoknak azokat,
a mik Párisban ez utóbbi napokban történ-
tek, s azt hitte, hogy az egész, csak Thiers,
Barrot s társainak mesterségesen előidé-
ett cselszövénye. A hercegi palotákban sokszor
előforduló eset, hogy csak cselszövények
sorának tekintik a világtörténet eseményeit,
s ily szemüvegen keresztül nézik s itélik
meg a világot.
Amália királyné kérdésére Duvergier de
Hauranne semmi, Remusat pedig csak ki-
térő feleletet adott, s egyszersmind szemé-
vel intett Nemours és Montpensier herce-
geknek, a kik az asztaltól azonnal fölkelve,
az érkezőkkel a mellékerembe vonultak. A
király is követte őket, s Thiers Laubespain
tábornoki századdal beszélgetve találta. E
tiszti épen a helyzet valódi állását adta elő,
a mint néhány perc előtt saját szemével
látta. A nép már elfoglalta a városházát, s
valószínűleg a Palais Royalt s a Concorde-
tér is nemsokára elfoglalja. Ily fenyegető
körülmények közt nem lehet késedelmes-
kedni a királyi család mentésére szolgáló
intézkedésekkel. A király előtt a veszély
most titnik föl egész borzasztóságában. Ren-
deletet adnak ki, hogy a kocsik álljanak
készen. De épen ekkor érkezik Bedeau hadse-
géde, jelentve, hogy a tábornok a Concorde-
térre szerencsésen eljutott, s hogy e tér,
mellékutczáival együtt, a csapatok által biz-
tosságba van helyezve. Így a menekülés
szüksége már nem oly égető. De Thiers még
is nyugtalan marad, s nyugtalanságát nem
tudja és nem is akarja titkolni. „Mit gondol

ön?“ kérde Lajos Fülöp. A kis ember, a ki
szeretett volna, de ezuttal nem tudott
nagygyá lenni, óráját zsebéből kivonva,
mondá : „Két óra alatt mindnyájan tönkre
jutunk. Ha tölem függne — — —“
„Mit tenne ön?“
„A forradalom növekvése ma reggel óta
minden elővigyázatot megszegyenit. Azon
kevés erővel, melylyel rendelkezhetünk, a
felbőszült bikát nem ragadhatjuk meg szár-
vainál, a nélkül, hogy el ne tiporna. — Ha
tölem függne, visszavonulnék Sz. Cloudba, s
ott 50—60 ezer fegyverest magam mellé
véve, három nap mulva e hadnak élén nyol-
mulnék ismét Párisba.“
A jóskimondta az igét de az nem volt
egyéb, mint egyszerű visszaemlékezés az
1830-ik évre. Tizenhét évvel s két hónappal
ezelőtt X. Károly is Sz. Cloudban keresett
támaszt, s innen remélt lázadó fővárosába
nehány nap mulva győzelmesen bevonul-
hatni.
Semmi sem uj a nap alatt! A magát re-
kedtőre kiabáló szegény oktató, a történet,
csak azt tanítja, hogy az emberek minden
időben egyformán balgák és megátalkodot-
tak, egyformán hiúk, vakmerők és kisszi-
vűek voltak, maradtak és lesznek.
„Igazra lehet önnék!“ vélekedik a király,
s az étterembe távozik, nejevel tanácsko-
zik, de semmit sem végez. Thiers Bugeaud-
hoz siet, a kinek bizalma a győzelemhez
már annyira csökkent, hogy barátja tervét
azonnal elfogadva, egy zászlóaljad a Tuile-
riák kertjébe küld, a királyi család elvonu-
lásához födözetül.
Ezalatt a palota belsejében nöttön nőtt
a zavar. Az illem szabályait félreterve, a
királyi család jelenlétében céltalan sürgő-
lődés, fülsértő csacogás, majd bábeli zür-
zavar fejlődött ki. Nem győzték osztani a
sok jó tanácsot; mindegyik el akarta mon-
dani, a mit legjobbnak gondolt; de segíteni
egyik sem tudott. A szenvedélyesen föliza-
gatott királynénál nagy viszhangra talált
azon vakmerő, vagy jobban mondva örült
terv, hogy a Tuileriákat, a juliusi királyság
fennmaradásáért, az utolsó emberig ortal-
mazni kell. „Felség!“ mondá férjének, „öltse
ön föl egyenruháját, üljön lóra, s jelenlété-
vel és szavaival villanyozza ön a katonasá-
got, s ha kell, haljon ön meg a trónért és
becsületért!
Az ősz fejedelem, kinek makacssága ne-
hány óra alatt annyira alászallt, hogy már
akarata sem volt, ugy tön a mint tanácsolták.
Magára ölté nemzetőrségi tábornoki ruhá-
ját, melyet ünnepélyes alkalomkora hordani
szokott, vállára függeszté a becsületrend
nagy szalgját, s lóra ülve a Caroussel térre
ment a harczosak bátorítására.
A tér közepén 4000 főnyi sorkatonaság
állt, közepén 16 löveggel. A Tuileriák vas-
rács-ajtájánál egy zászlóalj állott a pol-
gárőrség első ezredéből. A tulsó oldalon a
negyedik, s távolabb a tizedik ezredből volt
szemben a palotával egy egy zászlóalj hadi
lábura állitva. Két fia, Bugeaud tábornagy,
Lamoricière, Trezel, Rulhières, és Delarue
tábornokok, s ezek hadsegédei lovon, Thiers
és Remusat pedig gyalog követék a királyt,
a ki lassan lovagolt előre s petyhüdt, szo-
moru vonását inkább részveté: keltő, csüg-
gesztő, mint bátorító hatást gyakoroltak.
Elsőzör is a polgári őrség első ezredének
első zászlóalját találta, mely őt „Éljen a re-
form!“ kiáltással fogadta. Lajos Fülöp,
— kinek minden mozdulatát neje, és leányai,
fenn, nyitott ablakokból szorongva szemlé-
ték, — a zászlóalj parancsnokához közeledve
mondá : „Tudtul adhatja ön legénységének
hogy a reform meg lesz adva. Már előbb be-
leegyeztem volna, tudva, hogy a nemzetőr

ség azt annyira ohajtja.“ A tizedik ezred
ugyanazon időveléssel fogadta, ugyanazon
választ kapta. A mint azonban a király a
negyedik ezredhez közelített, az üdvkiáltás
már fenyegetőbben hangzott : „Éljen a re-
form! Le a miniszterekkel!“
„Barátaim, a reform legyen az önök
ohajtása szerint. A mi a miniszteriumot
illeti . . .“
Nem engedték tovább beszélni. Vihars
menydörgés nemétá el szavaait. A polgár-
őrség tisztei lefordíták kardjaikat, a közem-
berek fegyvereiket, s mindnyájan azon ha-
tározottan ellenséges indulatu fölkiáltás-
ban törtek ki : „Le a kormányrendszer-
rel!“
E tüntetés sulya nagyon nyomasztólag
hatott a fejedeleme. Mit! testőrei is elhagy-
ják őt? A polgárság közös ügyért lelkesül
a csöcseléssel? Ez döntő ítélet volt a „pol-
gár királyság“ létele ellen. Az aggastyán
mellére súlyeszté fejét, s a nélkül hogy a
katonaságra egy pillanatot is vetett volna,
visszaforodt s a „Flora“ nyárilak bemene-
ténél lováról l szállva, sohajtva monda
Thiersnek : „Most tisztán látom! Már mind-
egy! Mindenek vége van!“
Még nem volt vége; de a nagy dráma
gyorsan közeledett a befejezés felé. A vég-
zet, mely előbb labujhegyben, alig hallható
zesszel jelentekbezt a Tuileriákban, most
már hangos dobogással lépett föl, s a bal-
sors óriási nagyságban tünt elő a csügge-
dők szemében. S valóban, a szomorujáték,
mely most a palotában folyt, nem egy ki-
rálynak, hanem a királyságnak fájdalmas
haláltusája volt.
Mert a köztársaság-pártiak, azon fényes
sikertől, melyet a forradalom reggel óta ki-
vivott, fölbátoritva, a döntő csapás megte-
vésére emelték karjokat. A két köztársasági
párt, — a bourgeois-demokraták a „National“
tól, s a social-demokraták a „Reform“-tól,
— a tomboló utcazi harcok közt egyesült.
Az utóbbi párt fejei, saját közönyük szer-
kesztőségénél gyűlték össze, a hol Martin,
a nemzeti párt meghatalmazottja is meg-
jelent, s a már határozottan látható népgő-
zelem fölhasználását s az ideiglenes kor-
mány tagjai névsorának összeállítását elha-
tározta.
E czélla a következő férfiak névsorában
állapodtak meg : Dupont, Arago, Ledru-
Rollin, Flacon, Marie, Marrast, Cremieux,
Garnier-Pagés, Lamartine és Blanc. — Ez
utóbbi, Blanc Lajos, a néptömeg zajos kívá-
natára, mely előtt a névsort fölolvasta, még
Albert kézműves nevét is oda igtatta, s így
a bourgeois-demokraták jóváhagyásátis meg-
nyerte.
Ezután a névsort a lehető legsebesebben
kinyomatták, s szétszórták a néptömeg kö-
zött, hol az barrikádról barrikádra, utczá-
ról utczára, ablakról ablakra villámgyor-
san terjedt, s a harcra tüzelt zubbonyo-
sok mindenütt azon örömujjongással fogad-
ták : „Le a Bourbonokkal! Éljen a köztár-
saság!“
Ez az 1848-iki francia köztársaság ere-
detének valódi története. Lamartine, a ki
Chateaubriand-al egyformán versenyez a hiu-
ság pálmája fölött, később „A februári torra-
dalom“ című történeti regényében, magával
és másokkal eltakarja hitetmi, hogy a köztár-
saság, mint valamely mézédész lyrával táplá-
lalt Pallas Athéné, az ő költői agyából
termett elő. De minden hiuság a nap alatt!
Lamartine neve azért került a köztársasági
kormány tagjainak sorába, mert egy szó-
noktársra is szükség volt : s benne ilyet ta-
láltak, vagy legalább hittek találni.

(Folytatás következik.)

Szabadalmazott kísértek.

A dajkameséket és tündéregéket, a „vas-
orrú bába” történetét, melylyel az aludni menni
vonakodó gyermeket riasztani szokták, nap-
jainkban maholnap leszorítja a rejtelmességéből
kivetkötözi a művészet és tudomány, mely sok
esetben a megfoghatatlant is mesteri módon ál-
lítja szemünk elé. S míg az anyókák s nem ritkán
a gondolkodó meglelt emberek is, az eltemetett
holtak szellemének visszatérését lehetőségeink
tartják: napjainkban már akadnak 12 éves gyer-
mekek, legalább Londonban, a kik mindezt tük-
rök segédelméből, láttani csalódás útján ki tudják
magyarázni. Mert Pepper tanár, a szellemidéző,
mindezt a csalódásig híven megmutatta s bebizo-
nyította.

Ki az a szellemidéző? Ki az a vakmerő ember,
a ki ily borzasztó mesterséget űz? Kérde
egyik-másik olvasó. Melyre azt lehet felelni, hogy
az egyike azon embereknek, a kik a nagy angol
világvárosban rendkívüli figyelmet tudtak ébresz-
teni, mert Pepper tanár szellemidéző találmányával
épen oly érdekltséget gerjesztett Londonban,
mint Rarey a csodás loszelidítő, vagy Garibaldi,
s maga „Dánia rózsája,” a Walesi hercegnő.

Találmánya nemcsak Londonban vonta ma-
gára a közfigyelmet, hanem mindenütt, a hol csak
bemutatták.

Ki ne emlé-
keznék a bu-
dai népszin-
ház ilyne-
mü mutat-
ványaira, a
hol lebegő
árnyak ra-
gyogó szin-
pompában
jártak, s hol
a „látható
semmi” több-
ször állott
s zemeink
előtt.

London e
csodált fér-
fia egy idő-
ben remény-
teljes növen-
dék volt a
gyógyszer-
szek kará-
ban, a ki
később na-
gyobbra tör-
ve alátanta-
nulmányozá-
sára, s külö-
nösen azon
titkok kitu-
dására adta
magát, me-
lyek a tük-
rőkön e tu-
domány se-
gedelmével
létrehozha-
tók. Mint valódi angol, igazi gyakorlati ösztö-
nél fogva, azon gondolatra jött, hogy titkoszerü
találmányát gyakorlatban alkalmazni fogja.

Élső nyilvános mutatványát Párisban a Cha-
téllet-téren tartotta, s miután borzadálya, majd el-
ragadtatásba hozta a nagy néző közönséget, hazá-
jába vitorlázott a még nagyobb és gazdagabb s így
több hasznot ígérő közönség elé, s minthogy jö-
vedelmes vállalatának versenyzői is támadtak,
Pepper szabadalmat kért szellemidézésére, melyet
meg is kapott, s így szerepelnek Londonban a múlt
év óta folyvást a „szabadalmazott kísértek.”

Pepper a londoni „Politechnic” termében
minden este bemutatja kísérteit a bálulók
előtt. Rémes programjából mi ezuttal egy jele-
netét képét adjuk. Az előadás este 7-től 9 ig tart.
A nézőtéren nagyszámú kíváncsi nép tölti be. Egy-
szerre a lámpák fénye elhomályosul, s éjjeli sötét-
ség foglal helyet a teremben. A színpad hátterén
a tenger látszik, mely fölött egy hajó horgonyoz,
míg a tenger mélye a korallok erdejével s a ten-
geri kigyók és szörnyek egész seregétől van bor-
itva. A hajóból búvárharcang ereszkedik a mély-
ségbe, s abból egy búvár lép elő, a ki nem törőve
a szörnyek szomszédságával, ládára rakja a ten-
ger kincseit, hogy azt harangjába emelje. Ekkor
szírének arnyai tünek föl, „Nereus leányai,” a kik
mint veszélyes vízi Circeek marasztalaglebegők kö-
rül; de a búvárcsak folytatja munkáját. M. jelenik
előtte Neptun, a vizek istene, három águ szigo-
nyával. Mig végre egy vízbelet matróz árnyát
pillantja meg, mely a tengermoraj zenéje mellett
járja a siri táncot. A búvár megdöbben, mire az
egész jelenség villámgyorsan a semmiségbe tünik.
„Mi volt ez? Hogy lehetett ez?” kérdi szom-
szédját az egyik néző. „Tükörjátéknak mondják,
de nem értem” felel a másik. „A kísértek minden
tárgyon keresztüljár, és semmiben sem akad meg.
Hogy lehet ez?”
Hasonló kérdésekre az egyszerű magyarázat
az, hogy a színpad előterén egy nagy sima és
tisztá üveglap van fölállítva, melyet a szem észre
nem vesz. E tükörlep előtt bizonyos távolban
mozgó jelmezes egyének visszatükrözése kézi
azon szellemalakot, mely az üveglapon túl épen
oly távolágban mozog, a minöben a színpad
mögött előtte mozog, s így állása tetzés szerit
változtatható; csupán a tükörlep fölállításától
függ, hogy az alak vízszínye a közönség előtt lát-
ható legyen.

Kísértek színi előadása Londonban.

Ily ablaktáblának tekinthető a színpad elején
fölállított üveglap, melyen át a tulsó oldalon álló
tárgyak is láthatók, az előtte levő a villanyfény-
nyel erősen megvilágított alak is visszatükröződik,
még pedig az erős fény miatt igen tisztán.

Igy az egész Pepper-féle varázslat nem más,
mint egy sima átlátszó üveglap, mely előtt a szin-
padon oldalt e célra külön elkészített téren va-
lóságos husból és vérből álló emberek, tetszés
szerinti jelmezekbe öltözve játszószék a kísérteket.
E játszó személy visszatükrözését látja a közön-
ség az üveglapon, s hogy e visszatükrözés tiszta
legyen, a játszó személy erős villanyfényvel van
megvilágítva, míg körülötte az egész háttér s az
egész tér is melyen jár, sötéts legkisebb fényvel
sem bíró szövéttel van bevonva, s ez okozza, hogy
az árny, mint egészen különálló jelenik meg.

Hogy a csalódás még nagyobb legyen, a vi-
lágosság úgy van alkalmazva, hogy az tetszészeri-
rint nagyobbítható vagy gyengíthető. A rögtöni
eltünést a villamfény rögtöni kioltása okozza,
midőn t. i. a sötétben maradt játszó személy
alakja már nem tükröződhetik vissza.

Ily előadásoknál legtöbb vigyázatra van
szüksége a színpadon játszó színésznek, mert az
a árnyalakból semmit sem lát. Azért előre tudnia
kell a helyet, melyen az ugynevezett kísértek
megjelenik, hogy magát ahhoz alkalmaztassa. Így

képkön a búvart személyesítő színész valóság-
gal nem látja csak képzelet maga előtt a tánczó
árnyat, mely csak a közönség szeméi előtt jelenik
meg; s ha a játék mégis összevág, a közönség
csalódása annál nagyobb.

A szadélói völgy.

(Alaprajzzal és 9 képpel).

(Vége.)

Vándorlásunk a regényes völgy végpontja
felé közeledik.

A múlt számunkban említett, s regés emlé-
kekkel összekötött malomromokon túl már széle-
sedik a sziklahasadék, míg egészen lakályos, vi-
dám völgygyé változik. Nem sokára kényelmesebb
és sokat járt szekeretra érünk, mely a közeli Lucska,
Barka és Aj helységeket köti össze.

E téresebb völgy közepe táján találjuk
a barkai malmot (I. VIII számú képet), mely
liszt- és fűrészmalom egyuttal. Ennek kerekai
folytonos forgásban vannak és soha nem oly tisztán,
nem oly világosan. Tapasztaljuk ezt az ablaktá-
blán is, melyen az előtte égett gyertya világosságá-
nak nagy része ugyan keresztül hat, de egy rész
még is visszaverődik s a gyertya képét mutatja.

őket hajtó
őreg kereket
— a mint ne-
küink ezt az
ottani értele-
mes mol-
narmester
szépen és
szenvedély-
vel magya-
rázgatta. —
Figyelmes
hallgatásunk
annyira kie-
légített, hogy
benne csak-
hamar igen
szives házi-
gazdára ta-
lálunk.

Betértünk
a malomba.
— Fáradt
tagjainknak
igen jól esett
a pihenés. A
derék gazda
feltárta azon
ajtót, mely
a malom bel-
sejébe nyílt,
hogy a ma-
lombeli tü-
zelőnél kör-
be gyüleke-
zett fehér-
nép elbeszél-
léseit hall-
gathassuk.

— Egy koros
anyóka tündéres
meséje, a tűz hely
kedélyes láng-
jai s a malom gé-
pezetének egyhan-
gu zugása, ke-
replese nemokára
cesendes álomba
ringatá kisdéd
vándor társaságunkat.

De ez nem sokáig tartott. Társaságunk ismét
szaporodott. Lucska és Barka helységekre tar-
tozó pajkos és vidám leányok, — kik nem férvén
el a közel kendertörőben, míg helyet kaphatnak,
ide vonultak — jökedvűsen nevetkezve s tré-
fálva szaporiták a malombeli kaszinó, a tüzelő
népességét s élénk társalgás közben kikapagták
az álmat szemünköl. Tej-, vaj- s gyümölcsből
állott uszonánknál, gazdánk öröme, kitünő ét-
vágyat tanusítottunk. S miután a Szárpatakban
tanyázó pisztrángoknak ő itt az ura és király; az
azon esetre, ha alkonyatig várunk, friss pisztráng
lakomára hívott meg bennünket. Azonban siet-
sünk okozta, hogy e hercegi vendégségben nem
részesülhetünk.

A malom népétől szives bucsut véve, még
betértünk az említett kendertörőbe, mely a mal-
mon túl néhány száz lépésnyire van; s itt a nagy
számmal jelen volt osinos falusi leányok tréfái
s dalainak meghallgatása közben egy kedélyes fél-
órát töltöttünk.

Kevés idő múlva elértük a szadélói völgy
végős érdekes pontját. Eljutottunk a völgyön
végig kigyózó Szárpatok forrásához. (Lásd a IX.

számu képet). E kettős forrásnál azonnal összefut
a víz; de mintegy 20 öl hosszán túl ismét külön
válva, két ágban fut a patak a malom feletti ken-
dertörő tájára, hol összekötő árkat már emberi
kéz is szaporította. A patak erősebb ága majd egy
órányi távolban ered a kisebb ágon felül, de ere-
dehelye nem is hasonlítható az előtünk ömlő
forrás környékének szépségéhez. — E helyet az
itteni népség *Vizavatnak* ne-
vezi. Mintegy három láb szé-
lességű, barlangszerü üregből
csörtet elő a legfelsősebb
italu, kristálytisza víz, s med-
rét, mely mindjárt eredeténél
3—5 láb széles és 1/2—1 1/2
lábnyi mély, gazdagon betölti.

A mohos szirttel párhu-
zamosan, közbevetett darák-
kő-halmazok között egy szép
kőmedenczéből rohan le, ezüst-
színű zuhatagot képezve, a pa-
tak erősebb ága. A medence
oly szépen van alkotva a ter-
mészettől, hogy mesterkéz sem
helyezhette volna oda szebb-
ben, sem eszményibb alakot
nem adhatott volna neki. A for-
rás csörgedező habjai égő szin-
vegyületben tükrözök vissza
a leáldozó nap sugarait, s hogy
a tájkép tökéletes legyen, a
zuhatagot öt különböző nemű
fa veszi körül, mintha csak
ügyes kertész ültette volna
oda, pedig ez is, — mint az
egész regényes völgy a termé-
szet szépségeinek csodálatos
játéka.

Balról a Vizavat mellett
s felett darázkődomb és bá-
nya terjed, mely igen szép, s
elég kemény darázkövet ad.

A rége szerint Attila fiá-
nak Ellák hercegnek palo-
tája s kertje e tájon volt, midőn
néhány hű csa-
táival a világ zaja elől ide
menekült. Tétle-
nül, busongva élte itt le a
világrendítő nagy ki-
rály fiához méltatlan napjait,
s a szerencsét, mely
egyszer ellenségévé vált, soha
sem kísérté meg többé
kiengesztelni.

Azon reményssel fejezzük
be rövid vándor-
lásunkat, hogy szép vidéke-
kből gazdag hazánk
külföldre szárduló fia vég-
re mindinkább meg fognak
emlékezni a hazai táj szépsé-
gekről. Annyi bizonyos, hogy
ha Szadéló völgye a külföldé
volna, most már világhírrel
dicsekednék, s bizonyosan
ezerszer annyi ember ismerne
nevét hazánkban is, mint
most. U.

Az emberi test érzéketlensége a tűz és izzó vas iránt.

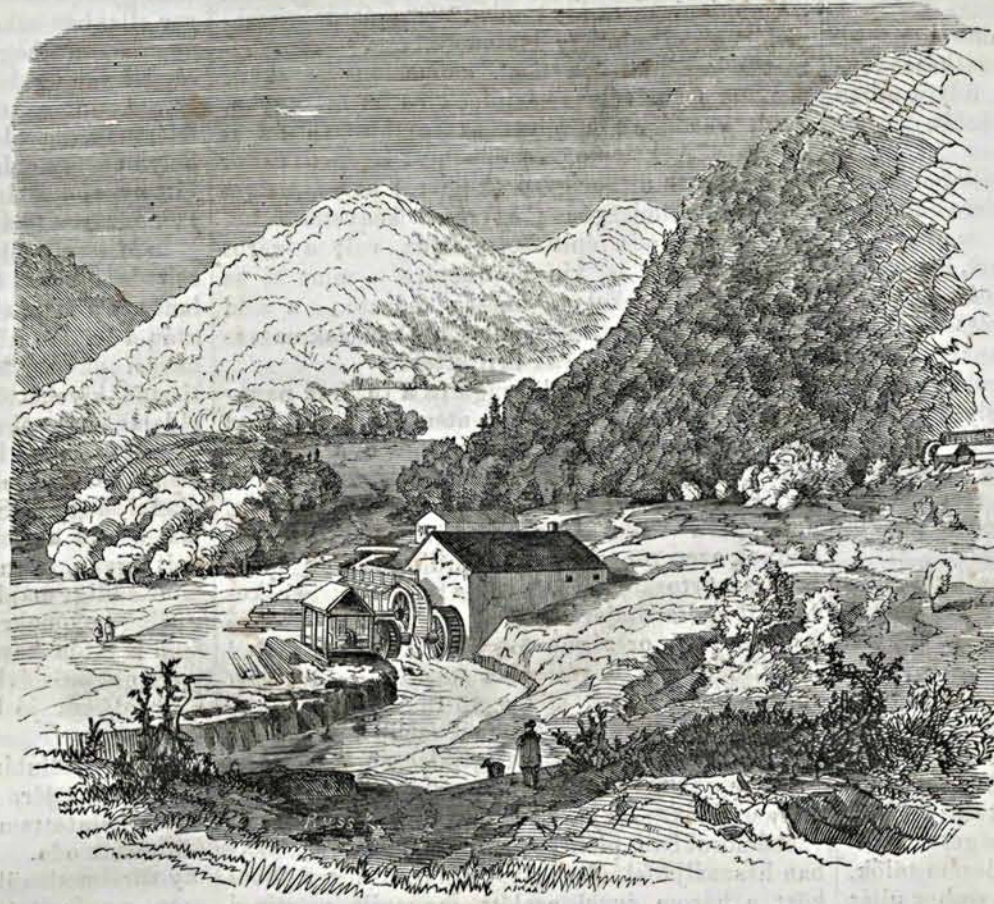
Közli Dr. Bardos Lajos.

Sokszor van szó oly emberekről, kik tüzet esznek,
vagy szájköket húst és tojást
sütnek; — kik tüzet tartanak
kezökben vagy izzó vason jár-
nak. Tudjuk azt is, hogy a
tüzpróbára az igazságszolgá-
latásban sem csekély szerepet
játszott, s nem is nagyon rég,
hogy a törvénykezés e szenny-
foltja eltörteltett. — A kö-
vetkező sorok az efféle tár-
gyak felvilágosítására vannak
szánva.

A tűzevés titka (mondja a
Journ. d. Sav. 8. k. 283. l.)
Richardson által jutott először
köztudomásra, ki azt Franciaországban 1667-ben,
mint oly dolgot mutatta és végezte, melyet Európá-
ban még senki sem látott. A dolog abból áll, hogy az
ember kezét tiszta kényszerrel bedörzsöli, és aj-
kait, száját, fogait, nyelvét, és mindazon részeket,
melyek a tűzzel érintkezésbe jönek, különös gond-
lammal megmossa. A kényszer a felbört megkémá-
nyít és kiégeti, s ennél fogva a megvastagodott

bőr a tűz iránt annál érzéketlenebbé lesz, minél
gyakrabban történik a kísérlet.

Európa különböző országaiban sok egyént
lehetett látni, kik majd tizesen jártak; majd
szénel és kővel labdáztak, vagy az efféle
tárgyakat kezökben hordozták; majd izzó szén-
vetek szájköket és szikrákat futtak ki belöle;
majd cseput vagy gyapotot mártottak olvasztott

Szadéló völgy. VIII. Barkai malom és fűrészmalom.

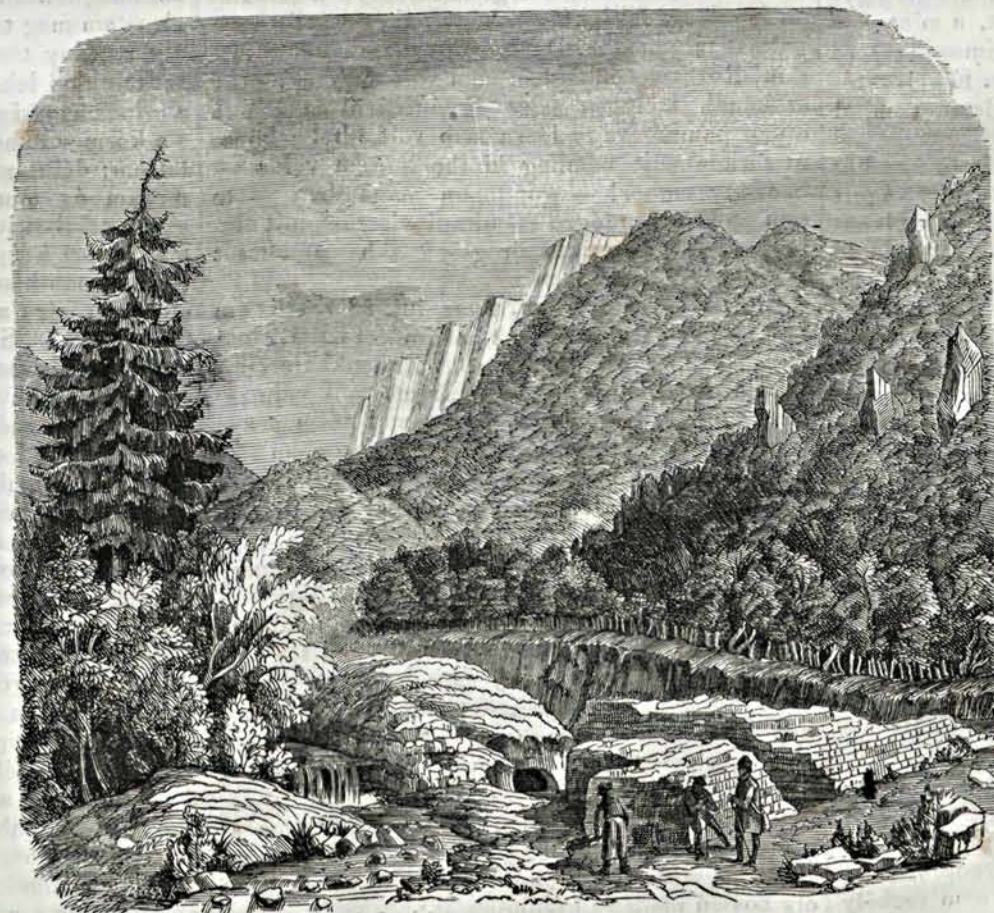
szurokba, az ekkép készült galuskákat meggyuj-
tották, s mint jóízű ételt nagy kedvvel fogyasztá-
gatták szájköketben és lenyelték. — *Powell*ől, ki
tűzevéssel 1750-ben a londoni kir. tudós társa-
ság előtt is produkálta magát, beszélik, hogy az
égő tüzből minden válogatás nélkül izzó szén-
vet kihalával, azt nyelvére tette rajta ürühüst
sütött, s azután mindkettőt megrágtá és elnyelte.

Az izzó fém tábla annyi melegetséget közöl a ces-
szében levő vízzel, hogy az felforr és főv állá-
potban marad, vagyis 100° (Celsius) melegetség-
gel bír.

De egészen másképp történik a dolog, ha a
vizet edény nélkül, tehát ugye szíval meztelenül, és
pedig csak néhány cseppre terjedő mennyiségben
töltjük az izzó fémlapra. Itt két csodás körülmény
tűröl fel a vizsgáló szem előtt.
Az egyik az, hogy a víz nem
folyik szét a sima lapon, ha-
nem kristálytisza gölyö ala-
kot vesz magára, mely sa-
játósága, gyakran nagyon
élnék és szabályos mozdán-
tánczó ide s tova, és mennyi-
ségben rendkívül lassan fogy;
ugy, hogy ily alakban a víz
50-szer lassabban párolg el,
mint a fővésnél, vagyis fővé-
nél ötvenszer annyi víz meny-
nyiség válik gőzzé ugyanazon
idő alatt, mint az említett gö-
lyőalakban. A másik csodálatos
tűnémeny az, hogy az izzó
fém táblán tánczó viz gölyö
hőmérséke jóval kisebb, mint
a főv vízé. Bámulásunk még
inkább nő, ha a melegforrást
eltávolítjuk, azaz a tüzet vagy
lámpát a fémlap alatt kioltjuk,
s az izzó fémlapot a tánczó
viz gölyővel együtt a kihűlés-
nek engedjük át. Ha a fém-
tábla bizonyos fokig kihűl, azt
veszszük észre, hogy a viz gö-
lyőből rögtön nagy mennyi-
ségű gőz fejlődik ki, s ezál-
tal az egész víztömeg robbanó
zajjal számtalan apró cseppec-
kékre röpül szét, és gőzben
teljesen feloszlik. A mit tehát
a legnagyobb hőség nem esz-
közhölhetett, azt most a kihűlés
hozta létre. — E sajátóság tűnémenyt *Eller*
emlitted meg először a berlini akademia irataiban
1746-ban, s tíz évvel később *Leidenfrost*, a kitünő
tudós tett vele bővebb kísérleteket, melyek ennél-
fogva az ő nevével is nevezettettek.

A csodálatos tűnémeny a tudósok szemé-
lőtt volt, de senki sem tudta azt a természettan
törvényeivel összhangzólag megmagyarázni. De
valóban csodálatos is, hogy a
víz az izzó vastáblán a rop-
pant nagy hőségben nem forr
fel és csekléyebb hőmérsékkel
bíró, holott, ha az érc tábla
hűlésnek indul, akkor felforr,
gőzzé válik és nagyobb hőmér-
sékkel bír.

Legtöböt a dolog meg-
magyarázásával *Boutigny* ve-
szelődött, ki egy vastag octáv-
kötetet irt e tárgyan. —
Szerinte a sphaeroidál állapot,
vagyis a folyadéknak az izzó
fémen cseppalakja nem egyéb,
mint egy uj halmazállapot
(aggregátállapot), mely a há-
rom ismert halmazállapot (ke-
mény, folyékony és gázalaku
állapot, miket a víz mint *jég*,
víz, *gőz* felvezen) mellé negy-
ediknek teendő, melyben a
melegeloszlás törvényei egé-
szen mások, mint az eddig is-
mertekben. *Boutigny* ezen új
erőből, melyet a sphaeroidál-
állapot eszközöl, mindent meg-
magyaráz, mi előtte addig a
természettanból megfejtetlen
volt a mikroszkopi infusoriu-
mektól és kristályoktól fogva,
fel a meteorologiai processzu-
sokig, és a gőzközán szétrob-
banásától az égitestek létre-
jövéséig.

Szadéló völgy. IX. A Szárpatok kettős forrása és darázkőbánya.

Mindnyájunk előtt tudva van, hogy a víz, ha
tűzre tesszük, felforr. De az már kevesebbek előtt
ismeretes, hogy a víz, ha tulságosan forró edény-
ben van, nem forr fel. Senki sem fogja csudálatos-
nak találni, hogy a víz rövid időre felforr, ha azt
valamely fém táblára tesszük, mely egy alatta levő
lámpa által folytonosan izzó állapotban tartatik.

Boutigny kísérleteinek
egyik legnevezetesebbike az, melyet vízmentes ke-
nes savval tett. Tudva van, hogy e sav rendkívül
repülékeny, minthogy forrponja 10°, tehát 110° al-
alantabb van, mint a vízé.

E savat az említett hőmérséken felül csak
jól elzárt üvegen lehet tartani, mert ha az üveg
kinyitattik, azonnal főni kezd és rövid időre egé-
szen eltűnik. Ha ezen sav izzó érenytáblára önte-

MOLL SEIDLITZ PORA

MOLL A. védjegye

Különösebb jutalomdíjakkal, pénzzel a parisi világkiállításon 1855-ik évről.

A katyulák az itt látható és hivatalosan leírt védjegyekkel vannak ellátva.

Központi szállítási rakhely a „golyához“ címzett gyógyszer-tár Bécsben.

Flyjelmentetés. Tapasztalván, hogy a Seidlitz-porok szóról szóra az enyém után nyomtatott, sőt a közönség ámitása végett hamisított névalakokkal ellátott használati utasítványokkal adatként el, s e végett a külső alak hasonlatosságánál fogva saját gyártmányommal könnyen felcserélte hetnek; ezen hamisítványok megvetésétől mindenkit azon megjegyzéssel óvok, miszerint „az általam készített Seidlitz-por minden katyulája megkülönböztetésül hasonló kezeltiményektől saját iparjegyem és aláírásommal van ellátva; és minden egyes adag fehér-burkolattal ismerjéti vinyomásban „Moll's Seidlitz-Pulver“ látható.”

Ára egy bepecsételt eredeti katyulának 1 ft. 25 kr. — Használati utasítás minden nyelven.

E porok, rendkívül s a legkülönbözőbb esetekben bebonyult gyógyhatásuk által minden eddig ismert házi-szerek között tagadhatatlanul az első helyet foglalják el; — mint azt sok ezer, a nagy császári birodalom minden részéből került s kancinánál levő hálaíratok a legértelemesebb tanúsítják, hogy a porok rögzött szorulatokkal, emésztetlenségével és gyomorhívással, továbbá göcsök, vese- és ideges bajokban, szivdobogással, idegesség okta főfajával, ver-tudással, szuszos fogfájással, végül hysteriára, bükőre és huzamos hanyasra hajlamnál stb., a legjobb sikerrel alkalmazták, s a legtartósabb gyógyhatást eredményezték. — Az ez értelemiben igenis kiterjedt levelezés számos bizonyítványt tartalmaz, s a legtöbb részről, kik, miután nálok minden, gyakran allopathikus és hydropathikus gyógymód eredménytelenül kimerítették, és egyszeri házi szerbesz folyományok, és ebben rögzött egésségöknek helyreállítására oly soká eredménytelenül keresgéltek, végül kimerítettek — Ez elismeré-íratok szerzői között a társadalomnak csaknem minden osztálya, u. m. munkások, tanítók, kereskedők, iparosok, művészek, mező-gazdák, ténsek és hivatalnokok, sőt gyógyszerészek és orvosok, valamint mindkét nembeől oly egyének is képviselők, kiknek előlött még a leghírhedtebb gyógyforrások sem okoztak legkisebb könnyebbülést, és kiknek egésségük csupán csak a Seidlitz-poroknak rendes használata által állítottat helyre.

A főraktár létezik:

PESTEN TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész urnál, király-utca 7-ik szám alatt.
STEINBACH JÓZSEF ur kereskedésében, gránátos-utcában.

Ezen czégek alatt szintén megrendelhető:

a norvégiai „Bergen“ városból való valódi Dorsch-májhalzsir-olaj is.

Ára egy nagyobb üvegnek 1 ft. 80 kr., egy kisebbnek 1 ft. 4. é.

Az üvegek el vannak látva védmarkommal és kimerítő használati utasítással. — Ez az egyetlen faj, mely minden töltés előtt vegytanilag megvizsgáltatik és crinkupakkal elzárt üvegekben küldetik el. — Ezen legtisztább és leghatályosabb májhalzsir-faj a Dorsch-halnak leggonoszabb egybegyűjtése és kiválogatása által van megnyerve, és egyáltalában semmi vegytani kezelés alá nem vonatott, hanem a bepecsételt üvegekben levő folyadék egészen épen és azon állapotban van, miként az közvetlenül a természet által nyújtott. — E valódi Dorsch-májhalzsir-olaj Európában minden orvosi tekintély által mint legjelesebb gyógyszer a mell- és tüdő-bajokban, serophulus és rachitis, közhvény és esziz, ládít borkítés, szemgyulladás, ideg- és több más bajokban alkalmaztatik.

MOLL A., gyógyszerész Bécsben, „zum Storch“, Tuchlauben.

Dr. Pattison

köszvénygyapotja

gyógy- és övszer a köszvény- s szuszos bántalmak minden nemű ellen, ugymint: arcz-, mell-, torok- s fogfájás ellen, fej-, kéz- és térd-köszvény, nyilás, tagszagadás, derék és egyéb stb. fájalmak ellen.

Egy csomag ára, használati utasítással és bizonyítványokkal együtt 1 ft. 4. é. Fél csomagé 50 kr. Postán küldve 20 kralt több.

Kapható Pesten: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél a király-utcában 7. sz. a. s Budán: Taub Vilmosnál. Tabán, szarvas-tér 613-ik sz. a. 616 (6-11)

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában megjelentek, s általa minden hiteles könyvadásnál, Pesten: Hartleben és társa, Budán: Nagel és Wischan-nál kaphatók:

GRIMAUULT és TÁRSA

gyógyszerészek

növény-matico - injectiója s matico-tokocskaí

Párisban, 7, rue de la Feuillade.

Ezen legújabb gyógyító szer, mely a gonorrhoeák gyors és sikeres gyógyítására, anélkül, hogy stricturákat, vagy a belső részekben gyuladásokat okozna, a matico-perui gyógyító-szer feltaláltatott, minden egyéb ilyenmü szeret mellőznek. A belvétel s betegség közvetlen kezeléssel alkalmaztatik, a tokocskaí minden rögzött s elvült esetekben, melyek a copalú s kubbamag s más egyéb érczes alapokra készített belvétel-sekre távozni nem akartak, vértetnek használatba. — Raktárak: Németország nevezeteseb városai minden gyógyszer-tárában.

Magyarországra nézve a főraktár létezik Pesten: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél a király-utcában 7-ik sz. a. 656 (7-24)

Megjelentek, s minden hiteles könyvadásnál, Pesten: Stolp K. Oskar, Budán: Nagel és Wischan-nál kaphatók:

IRÁLYTAN.

Különös tekintettel a műgyegetmi, kereskedelmi és realtanodai ifjuság szükségleteire, a legtekintélyesebb bel- és külföldi munkák nyomán.

MACHIK JÓZSEF, a budai k. József-műgyegetem, a magyar nyelv s irodalom tanára.

Első füzet: Általános s különös rész.

8-rét. (208 lap.) Borítékba fűzve 60 kr. ausztr. érték.

Utmutatás

a francia nyelv rövid idő alatt könnyű és alapos megtanulására.

Irta

TIPRAY JÁNOS, Két folyam. 8-rét. (248 lap.) Keményen kötve 1 forint a. é.

Gyakorlati franczia nyelv-tan.

Utmutatás

a francia nyelv rövid idő alatt könnyű és alapos megtanulására.

Irta

TIPRAY JÁNOS, Két folyam. 8-rét. (248 lap.) Keményen kötve 1 forint a. é.

CSÖD

gazdászati tanári állomásra.

A kis-kun-halasi hely. hitv. egyház kebelében megüritült real-gazdászati tanszék betöltésére ezenel csőd nyitattik.

A tanári fizetés 550 a. é. ft. készpénz, — ezenel jövedelmül nyereni a város közvetlen szomszedságában főkő, s 1600 □ ölével számított 42 hold föld-terület (mely egyszerűsámban a gazdaszati gyakorlati terület szolgálend) tiszta jövedelmének 50 %-jót, — az elválasztott tanár magát 3 évre kötelezi, s csak annak letelte után félveles előleges felmondás után hagyhatja el tanári állomását.

A tanár kötelezése, növendékeit az elméleti és gyakorlati gazdaszati s azzal érintkező egyéb real-tudományok elemeiben oktatni, s a 42 hold föld-területen a gyakorlati gazdaszati berendezést és vezetni.

Pályáznó ohajtók elméleti és gyakorlati szakképzettségéről szóló bizonyítványokkal felszerelt folyományoknak a kis-kun-halasi hely. hitv. egyház-tanácsához folyó évi szeptember hó 1-jére leendő beküldésére kéretnek fel.

Végre az elválasztott tanár állomását folyó évi október hó 1-ig elfoglalni, s tanári működését azon napon megkezdeni tartozand.

Kelt Kis-Kun-Halason az 1864-dik évi július hó 31-én megtartott hely. hitv. egyház-tanács-ülésből.

Kovács Imre, egyházi r. jegyző.

727 (2-3)

Pest, augusztus 21-én 1864.

Előfizetési feltételek 1864-dik évre: Egész évre 10 ft. Fél évre 5 ft. Csupan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Félévre 3 ft. — Csupan Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokak illetőleg, 1863. november 1-től kezdve: Egy, négyzetes használati postá sor ára, vagy annak helye, egyszeri igazításnál 10 krba; háromszor, vagy többszöri igazításnál csak 7 krba számítatik. — Külföldre nézve kiadó-hivatalunk számára hirdetésmények elfogad, Hamburg és Altonában: Hansenstein és Vogler. — M. Frankfurtban: Otto Mollien és Jaeger könyvkereskedése; Bécsben: Oppelik Alajos, — és Pesten: a ker-tesz-gazdászati ügynökség is. József, 14. sz. a. Bélyeg-díj, külön minden igazítás után 30 ujkr.

Laky Demeter.

E név irodalmunkban, különösen az olvasó közönség legifjabb nemzedéke, a tanuló ifjuság előtt, ismert, jó hangzásu név. Mint több derék iskolai tankönyv szerzője, hasznos szolgálátokat tett nemcsak általában a hazai műveltségnek és tudományosság terjedésének, hanem egyszerűsámban díszére válik azon szerzetnek, melynek a férfiu egyik tisztelt és szeretett tagja. Laky Demeter — a kiről szólnunk — a premontrei szerzet kebelében él és munkálódik. S valóban örvendetes tapasztalat (mire pedig oly gyakran akad alkalom), látni, hogy az előkelőbb magyar szerzetek tagjai mind hazafiu érzület, mind tudományos irány és buzgalom tekintetében hiven felfogják hivatásukat s a szomszéd tartományok zárdái népével teljes ellentétben, a tudomány mai színvonalára emelkedve, a felvilágosodás és hazafiu érzelmek apostolai gyanánt szerepelnek. Ohajtjuk, hogy ez soha se legyen másképp, sőt hogy e részben napról napra kedvezőbb tényeket jegyezhesünk fel.

Laky Demeter született Keszthelyen, Zalamegyében 1818-dik év deczember 25-én. Iskoláit szülővárosában kezdvén, miután Szombathelyen, Vas megye főhelyén, a bölcsészeti képzés szép sikerrel bevégezte, 1838. szeptember 20-án a premontrei szerzetbe lépett. A szelid lelki kispap itt mindenki szeretetét megnyervén, kitünő előhaladása mellett e költészettel is kezdte foglalkozni s Milton „Paradise Lost“ (Elvesztett paradicsom) című költői művét fordítá le ötös jambusokban, de ezen műve, noha Czuczor Gergely az akkori „Koszoruban“ kiadásra ajánlá, irodalmunk kárára maig sem jelent meg.

1842-ben mártius 27-dikén pappá szenteltetvén, Szombathelyen a szerzet gimnáziumában három évig tanított. — 1847-ben „Költészet rendszere“ című művel lépett fel, a melyben a spanyol, portugál és olasz költészethöz fordított különféle versnemeket ismertette meg. Majd Keszthelyre nevezetvén ki tanárrá, itt találta az 1848-ki mozga-

lom, melynek szebb napjait s utókeresveit Laky Demeter is bő mértékben izlelte. — 1854-ig működése rendes teréről le levén szorítva, zajtalan magányban élt tudományos foglalkozásainak, abban keresve élvezet és szórakozást, kárpótlásul az idők megváltozott járásáért. Ez idő alatt majdnem valamennyi nyugat-európai nyelvet sajátjává tettes lefordította a nagy angol történetírónak Gibbonnak „The History of the decline and fall of the roman empire“ (A római birodalom hanyatlása s bukása) nagyszerű és terjedelmes munkáját, mely sajnos, hogy maig is

tét. 1862-ben gymnaziumi használatra írta „Irály és költészet“ -tan című tankönyvét, mely már eddig két kiadást ért, valamint a „Magyar nyelv és irodalom története“ című műve is, melyet a Szent István-társulat felhívása folytán írt s felsőbb helyen iskolai használatra ki is tizedett.

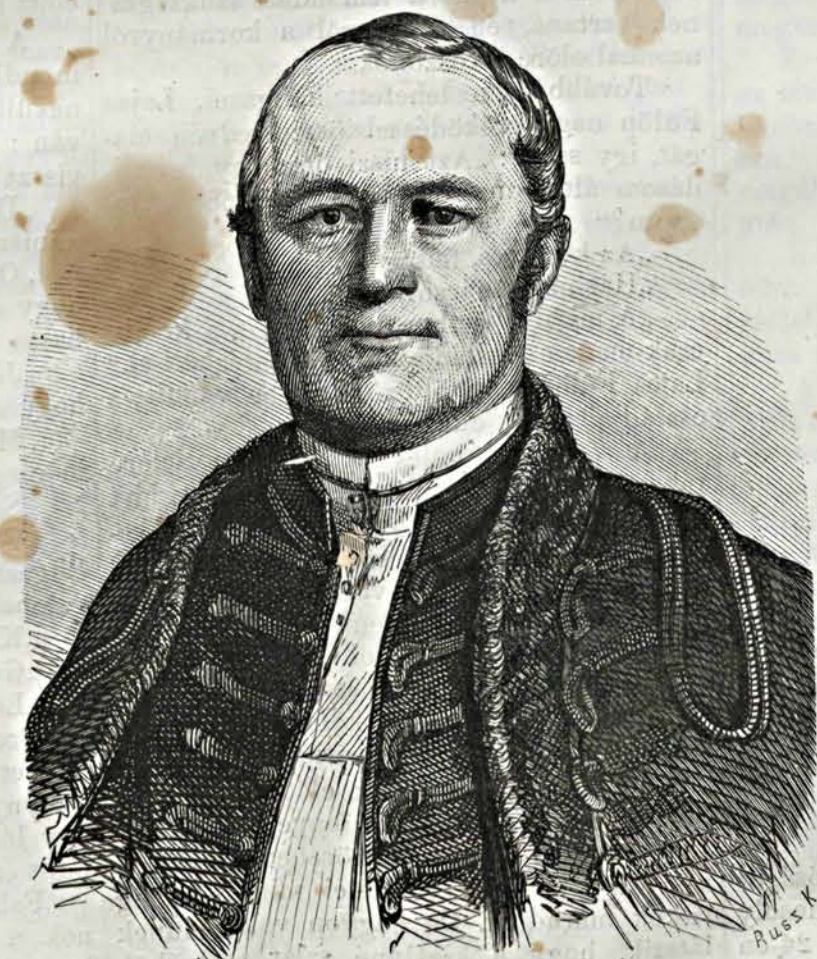
Legújabbban „Ékesszólást“ című munkája jelent meg gymnaziumi használatra, mely ez év nyarán hagyta el a sajtót.

1858-tól fogva Csornán, Sopronmegyében mint prépostsági titoknok és házfelügyelő működik. A jelenlegi csornai prépost mint tudjuk, Simon Vincze, kinek arcképét e lapok nem régen közölték. — Az ő szakértő, buzgó törekvéseinek köszönhetően, hogy e derék szerzet szellemi és anyagi ügyei virágzásnak indulnak s tagjainak hatása a haza közérdekeivel is jótékony összehangzásban marad.

Tagadhatlan, hogy a lelkes prépost hű és buzgó munkatársat talált ez időszerű titkárában, Laky Demeterben. Többi között az ő közös intézkedéseik egyik eredménye az is, hogy a szerzet névtárat (schematismus) magyarul adja ki, mi hazánkban a katolikus egyházi rendnél nagy ritkaság.

Laky Demeter most legszebb férfi korát éli s nagy szorgalma, ereje és tevékenysége, melyet eddig bebizonyított, méltán jogosít fel arra, hogy irodalmunk érdekében töle még sokat várjunk s benne különösen a magyar nyelv fejlődésének és terjedésének egyik főbajnokát tisztelhesük.

Írói munkássága, mint megjelent könyvei tanúsítják, leginkább a magyar irodalomtörténet és retorika terét foglalja el. E tér egyike a fáradságosabbaknak; s nemcsak kitérő szorgalmat s kutató szellemet, hanem mindenekefelett itészeti képességet és átszűrődött, higgadt ízlést is vesz igénybe. Kevés munkása is akad e mezőnek s annál inkább ohajtjuk, hogy Laky Demeter műveiben a fentebbi tulajdonoknak minél örvendetesebb nyomaira találjunk.

LAKY DEMETER.

helyen a szerzet gimnáziumában három évig tanított. — 1847-ben „Költészet rendszere“ című művel lépett fel, a melyben a spanyol, portugál és olasz költészethöz fordított különféle versnemeket ismertette meg. Majd Keszthelyre nevezetvén ki tanárrá, itt találta az 1848-ki mozga-

lomy, melynek szebb napjait s utókeresveit Laky Demeter is bő mértékben izlelte. — 1854-ig működése rendes teréről le levén szorítva, zajtalan magányban élt tudományos foglalkozásainak, abban keresve élvezet és szórakozást, kárpótlásul az idők megváltozott járásáért. Ez idő alatt majdnem valamennyi nyugat-európai nyelvet sajátjává tettes lefordította a nagy angol történetírónak Gibbonnak „The History of the decline and fall of the roman empire“ (A római birodalom hanyatlása s bukása) nagyszerű és terjedelmes munkáját, mely sajnos, hogy maig is

Mindennemü

divatárunk, butorszövetek, szőnyegek- és függönyökkel

dúsan berendezett raktárunkat, ugyszintén nagy választékban levő bel- és külföldi

papir- kárpitokat (Tapeten)

ajánljuk gyári árákon a tisztelt czimü közönség figyelmébe.

Fischer J. L. és fiai.

Pesten, bécsi-utca 2-ik sz. a.

737 (1-6)

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatatja Landerer és Heckenast, egyetem-utca 4. szám alatt Pesten 1864.